

Negatiivisten lukujen yhteenlasku avautuu viidesluokkalaistelle Rasmus Karhulle kouluvaarin opastuksella.

KEMISTIN kääntöpuoli

Sarjassa esitellään kemistien kakkos-ammattajeja ja epätavallisia harrastuksia.

Kouluvaari on lasten ja opettajan apulainen

”Voisin viettää kaikki päivät täällä”

■ Moderni eläkeläinen ei tyydy istuskelemaan kiikkustuolissa. Johan-Fredrik Selin reippailee kaksi kertaa viikossa kouluvaariksi vuosaarelaiseen alakouluun.

Sanna Alajoki

Oppilaat tervehtivät iloisesti, kun **Johan-Fredrik Selin** kulkee ohi käytävällä. Neste Oil Oyj:n palveluksesta eläkkeelle siirtynyt Selin on antanut jo kolmen vuoden ajan aikaansa Vuosaaren ruotsinkieliselle alakoululle vapaaehtoisena kouluvaarina.

Selinin aamu on alkanut vauhdikkaasti luistinradalla ensiluokkalaisten kanssa.

”Monet pikkukoululaiset tarvitsevat vielä apua varusteiden pukemisessa, joten ylimääräinen käsipari on tarpeen. Liikunnalle on varattu aikaa kaksi tuntia, ja siinä ajassa on mentävä kentälle, vaihdettava varusteet ja tultava takaisin koululle. Oppilaat ehtivät tänään luistella vähän yli puoli tuntia.”

Nyt on alkamassa viidennen luokan matematiikan tunti. Selin tarkistaa taululta, mitä aihetta tällä kertaa käsitellään, ja ryhtyy neuvomaan tehtäviään ratkovia koululaisia yhdessä opettaja **Ann-Sofi Gullin** kanssa.

”Tänään on ensimmäinen kerta, kun opastan tätä luokkaa negatiivisten lukujen yhteenlaskussa. Kun ei ole joka tunti luokan mukana, täytyy muistaa tarkistaa, missä mennään”, Selin kertoo.

Vuosaaren koulun Selin valitsi, koska asuu lähistöllä. Osa hänen lapsenlapsistaan on käynyt saman koulun yhteydessä toimivaa päiväkotia. Enää lasten perheet eivät asu Helsingissä. Selinin mielestä on vain hyvä, että vaari ei näyntyä omille lapsenlapsille kouluvaarina.

”Olisi voinut syntyä hankalia tilan-

Johan-Fredrik Selin

- Syntynyt Helsingissä 1944. Naimisissa, kaksi lasta ja kolme lastenlasta.
- Valmistunut Helsingin yliopistossa filosofian maisteriksi kemiasta 1968, tohtoriksi 1978.
- Vuosina 1978–1981 tutkijana USA:ssa kahdessa yliopistossa.
- Neste Oy:n palvelukseen 1981. Tutkinut mm. puukuituja sekä levistä ja bakteereista valmistettavia poltonesteitä.
- Toiminut kolmen vuoden ajan kouluvaarina Vuosaaren ruotsinkielisessä alakoulussa Helsingissä.

teita. Silloin olisin ehkä valinnut toisen koulun tai ainakin pysytellyt poissa heidän luokistaan.”

Opastaja ja roolimalli

Vaarin läsnäolo vaati ensi alkuun tottumista sekä oppilailta ja opettajilta että Seliniltä itseltään.

”Nyt tämä sujuu jo oikein mallikkaasti. Kouluun sijoittumista helpotti osaltaan se, että tunsin nimeltä osan lastenlasteni aiemmista kavereista.”

Ann-Sofi Gull vakuuttaa, että koulu-

vaarit ja koulumummot ovat tervetulleita kouluun.

”Ylimääräisiä opastajia tarvitaan aina. Myös kontakti isovanhempien sukupolven on arvokas asia. Kaikilla lapsilla isovanhemmat eivät asu lähistöllä tai ole enää elossa.”

Koska peruskoulun luokanopettajista suurin osa on naisia, kouluvaareista voi olla monenlaista hyötyä.

”Johan-Fredrik lähtee huomenna ryhmän kanssa uimahalliin. Siitä on apua naisopettajallemme, hän kun ei saa mennä miesten puolelle”, Gull huomauttaa.

Kouluvaarien ja -mummojen osallistuminen tunneille järjestyy pitkälti heidän omien toivomustensa mukaan. ”Jotkut esimerkiksi kertovat, millaista elämä oli, kun he olivat lapsia”, valottaa Selin.

Kaikki kouluvaarit ja -mummot eivät halua osallistua esimerkiksi liikuntatunneille, mutta Selinille ne ovat mieluisia, kuten muutkin käytännön aineet.

”Koulun rehtori opettaa puutöitä, ja olen välillä saanut sijaistaa häntä. Se on hauskaa. Kotona minulla ei ole kuin pari ruuvimeisseliä, enkä oikein pääse nikkaroimaan.”

Gull huomauttaa, ettei vapaaehtoisilta voida vaatia mitään tiettyä työtä. Kouluvaarilla ei ole tarkoitus korvata palkattuja kouluavustajia, joita on myös Vuosaaren koulussa.

Selin on tätä nykyä koulunsa ainoa kouluvaari, mutta tekemistä riittäisi useammalle. >>>

Opettaja Ann-Sofi Gull on hyvillään kouluvaarista. "Ylimääräinen opastaja luokassa on aina hyödyksi."

Kaksikymmentä vuotta kouluvaareja ja -mummoja

Johan-Fredrik Selin löysi kouluvaaritoiminnan lehti-ilmoituksen avulla.

"Olin jäänyt eläkkeelle ja pohdin, mitä ajallani tekisin. Kun näin lehdessä ilmoituksen Folkhälsanin infotilaisuudesta, päätin mennä kuuntelemaan."

Toimintaa voi hänen mielestään suositella kaikille senioreille.

"Se pitää varmasti mielen virkeänä. Nuorten parissa on mukava viettää aikaa."

Vaareja ja mummoja ei varsinaisesti kouluteta työhön, vaan jokainen toimii luokissa omien kokemustensa ja taitojensa pohjalta. Ennen kuin vapaaehtoiset pääsevät kouluihin, käydään kuitenkin läpi erilaisia vastuuasioita ja opastetaan ottamaan huomioon esimerkiksi salassapitovelvollisuus.

Lasten parissa toimiessaan Selin ammentaa myös työajan kokemuksistaan.

"Ohjasin aikanaan paljon väitöskirjoja ja työntekijöiden töitä. Kyllä se antaa tietynlaista pohjaa tähänkin toimintaan."

Kouluvaaritoiminta on tullut Suomeen parikymmentä vuotta sitten. Tätä nykyä se on yleistä varsinkin ruotsinkielisissä kouluissa. Helsingissä ruotsinkielistä toimintaa järjestävät yhteistyössä Folkhälsan, Förbundet Hem och Skola, Svenska pensionärförbundet ja Helsingin kaupungin opetusvirasto.

Suomenkielistä vastaavaa toimintaa järjestetään monissa kunnissa, usein yhteistyössä opetusviraston kanssa. Turussa toimii kaksikielinen Kouluvaarit ry, jonka yhteistyökumppanina on Mannerheimin Lastensuojeluliitto. □

Kirjoittaja on kemian diplomi-insinööri ja *Kemia*-lehden vakituinen avustaja. sanna.alajoki@kemia-lehti.fi

► ► ►

"Kyllä toiselle olisi kysyntää, ja miksei useammallekin. Opettajat välillä kilpailevat siitä, kuka saa minut tunnilleen."

Myös päivän pituus on kouluvaarin ja -mummon itsensä päätettävissä. Jotkut tekevät mieluiten aamupäiviä, kun taas Selin tekee mielellään pidempää päivää.

"Kyllä minä voisin viettää vaikka kaikki päivät täällä, mutta on hyvä tehdä välillä muutakin."

nesteitä taloudellisesti kannattavalla tavalla.

"Tutkimme esimerkiksi sitä, mitä bakteereille ja hiivoille kannattaa tarkoitusta varten syöttää, ja miten leviää kannattaa kasvatkaa."

Hanke on edelleen hyvin tärkeä ja ajankohtainen. Neste Oilin Kilpilahden tuotantoalueella on käynnistetty pilottilaitos polttonesteiden tuottamiseksi levistä ja bakteereista.

Työura heijastuu lukujärjestykseen

Selin viettää koululla tiistait ja keskiviikot, ja hänen lukujärjestyksessään on monia eri tunteja. Oma tutkijanura on osaltaan vaikuttanut valintoihin.

"Lukujärjestyksessä on aika paljon matematiikkaa. Alakoululaisilla ei vielä ole varsinaista kemiaa, mutta olen ollut mukana yhdistetyillä kemian ja fysiikan tunneilla."

Selinillä on pitkäaikainen kokemus erilaisista tutkimusprojekteista, muun muassa biopolymeerien tutkimuksesta, jota hän veti Nesteellä 1990-luvulla.

"Se oli aikanaan merkittävä hanke, vaikka ei sitten jatkoa saanutkaan."

Viimeksi Selin oli mukana tiimissä, jonka tehtävänä oli selvittää, miten levät ja bakteerit saataisiin tuottamaan poltto-

Kuvat Lauri Lehtinen

Kouluvaaritoiminnasta on ollut iloa sekä Johan-Fredrik Selinille että alakoululaisille. Kolmessa vuodessa toiminta on vakiintunut hyviin uumiin.